

Måndagen den 25 november

Kl. 12.00

1 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

2 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1985/86:67 till utbildningsutskottet

3 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 1985/86:5

Justitieutskottets betänkanden 1985/86:1-3

Utrikesutskottets betänkanden 1985/86:1-5

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1985/86:1 och 2

Trafikutskottets betänkanden 1985/86:1 och 2

Jordbruksutskottets betänkanden 1985/86:6 och 7

Bostadsutskottets betänkanden 1985/86:1 och 2

4 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1985/86:176 av *Martin Olsson*

1985/86:177 av *Margareta Fogelberg*

1985/86:178 av *Ingrid Sundberg m. fl.*

Avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar m. m. (prop. 1985/86:22)

1985/86:179 av *Sören Lekberg* och *Lennart Andersson*

1985/86:180 av *Stig Josefson m. fl.*

1985/86:181 av *Knut Wachtmeister m. fl.*

1985/86:182 av *Karl-Gösta Svenson* och *Bertil Danielsson*

1985/86:183 av *Hans Lindblad* och *Kjell Johansson*

Sammanhållen skatteförvaltning, m. m. (prop. 1985/86:55)

1985/86:184 av *Knut Wachtmeister m. fl.*

1985/86:185 av *Kenth Skårvik* och *Kjell Johansson*

Kassettskatten (prop. 1985/86:57)

1985/86:186 av *Knut Wachtmeister m. fl.*

1985/86:187 av *Stig Josefson m. fl.*

1985/86:188 av *Kjell Johansson m. fl.*

Jämknings i skyldigheten att lämna kontrolluppgifter (prop. 1985/86:58)

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 22 november

1985/86:65 av *Görel Bohlin* (m) till kommunikationsministern om ökad konkurrens inom flyget:

Ett flertal koncessionsansökningar från med SAS konkurrerande mindre flygbolag har i sommar avslagits av regeringen. Som skäl för besluten har man meddelat att underlaget för SAS utrikestrafik åderlåtits genom tillkomsten av andra direkta linjer ut i Europa samt att pilotbristen leder till konkurrens om piloterna.

Liberalisering inom flyget har provats i flera EG-länder och visat sig gynna resenärerna genom lägre priser och tätare trafik. I USA inleddes deregulations år 1978 och har efter vissa omställningsproblem visat sig ge samma effekt, nämligen lägre priser och tätare trafik.

Inom Sverige skulle sannolikt en ökad koncessionsgivning kunna medföra ett ytterligare uppsving för t. ex. regionalflyget. Förra kommunikationsministern Boström sade sig också vara positiv till en friare koncessionsgivning.

Den ökning av trafiken vid Arlanda som skett under ett antal år har sin förklaring bl. a. i de bättre konjunkturen, som medfört ökat tjänsteresande, och att sekundärnätet delvis av samma orsak utökats och därmed "matat" fler resenärer även till utrikeslinjerna. Den ökade trafiken på Arlanda har emellertid också lett till trängsel och problem speciellt vissa tider, dels till följd av det stora antalet flygrörelser, dels genom blandningen av stora och små plan. Från Arlanda opererar numera de flesta bolag stora som små samt dessutom i stor utsträckning näringslivets eget flyg. Behovet av en tredje bana växer för varje dag, samtidigt som man kan konstatera att tidsåtgången för planering och byggnation gör att den tredje banan inte kan tas i bruk förrän långt in på 1990-talet. Bromma måste därför också användas samtidigt som, ur den här synpunkten, direkta linjer från andra orter i Sverige, t. ex. de i koncessionsansökningarna föreslagna och exempelvis Köpenhamn, kan bidra till avlastning av Arlanda. För inte minst näringslivet är tillkomsten av sådana direktlinjer mycket värdefullt.

I avvägningen mellan SAS intresse av att ej åderlåtas på reseunderlag och en byggs intresse av bättre service samt bättre utnyttjande av flygplatsresurser, har regeringen valt att ha gehör för SAS synpunkter, trots att luftfartsverket gjort andra bedömningar.

Vilka åtgärder anser kommunikationsministern kan bli aktuella för att minska hindren för ökad koncessionsgivning och ökad konkurrens till fördel för en expansion av flyget och till resenärernas fromma?

1985/86:66 av *Ulf Adelsöhn* (m) till finansministern om inkomstpolicen:

Finansministern har medverkat i SAMAK – en samnordisk arbetsgrupp med representanter från de socialdemokratiska partierna och landsorganisa-

tionerna. Rapporten presenterar ett förslag om "förhandlad inkomstpolitik" som innebär en genomgripande förändring av vårt lands ekonomiska system.

Den svenska arbetsmarknaden har hittills karakteriserats av att arbetsmarknadens parter varit självständiga organisationer som agerat med frihet under ansvar. Arbetsgivare och arbetstagar har gemensamt fått ta ansvar för att löneökningarna begränsats till vad näringslivet och den svenska ekonomin kan tåla.

SAMAK-rapporten skisserar en helt ny ekonomisk ordning för de nordiska länderna:

Ett sådant inkomstpolitiskt samarbete mellan statsmakterna och parterna på arbetsmarknaden måste naturligtvis innebära att både ge och ta. Fackför- eningsrörelsen och arbetsgivarna ger regeringen ett inflytande över avtalsrö- relsen men får i gengäld ett inflytande över regeringens ekonomiska politik. Och regeringen får ett inflytande över löneutvecklingen men ger parterna ett ökat inflytande över den ekonomiska politiken. De statsrättsliga förhållan- dena och parternas föreningsrättsliga status förändras inte, men man tar de facto ytterligare ett steg mot en förhandlingsekonomi. (S. 74-75)

I den här förhandlingsekonomin kommer således alla viktiga beslut, beslut som formellt fattas av riksdagen eller de enskilda företagen, i realiteten att fastställas vid trepartsförhandlingar mellan den socialdemokratiska regering- en, de fackliga centralorganisationerna och arbetsgivarrepresentanter.

Denna förhandlade inkomstpolitik förutsätter en långtgående centralise- ring. De "avtal" som kommer att ersätta de nuvarande centrala eller förbundsvisa avtalen kommer att omfatta mycket mera än tidigare:

Vi använder i denna rapport uttrycket "förhandlad inkomstpolitik" och menar därmed avtal i vilka löntagarna efter förhandlingar med arbetsgivare och regeringen påtar sig ett samhällsekonomiskt ansvar för lönebildningen. I dessa förhandlingar kan ingå ekonomisk politik, skattereformer, priskon- troll, begränsning av andra inkomster samt sociala reformer. (S. 43)

Förhandlad inkomstpolitik är emellertid långt mer än lönepolitik med sikte på starkare styrning av löneutvecklingen. För att det inte ska skapas nya skevheter i inkomstfördelningen, för att trygga ett effektivt utnyttjande av samhällets resurser och för att inkomstpolitiken inte ska bryta samman under trycket från marknadskrafterna måste i princip *alla former av inkomster* dras in i det inkomstpolitiska samarbetet. (S. 61)

Detta innebär tydligen att man i den stora förhandlingen skall besluta inte bara om löner utan även om prestationstillägg, vinstandelar och olika förmåner. Troligen skall man samtidigt fastställa aktieutdelningar, pensio- ner, studiemedel o. d., för SAMAK-rapporten strävar till ett system som ingen grupp skall kunna stå vid sidan om.

I rapporten understryker man flera gånger att löneutjämning är ett mål i sig. Efterfrågan på arbetskraft skall inte få ha någon avgörande inverkan på löneutvecklingen.

Ett centralt problem är således hur man skall kunna genomföra samhällseko- nomiskt önskvärda förändringar i lönerelationerna. Det är uppenbart att andelen förändringar som verkligen är samhällsekonomiskt önskvärda bara är en liten del av dem som skulle inträffa på en "fri" arbetsmarknad. Det

gäller bara sådana förändringar i lönestrukturen som betingas av långsiktiga strukturförändringar i näringslivet. Ihållande löneglidning kan vara ett tecken på sådana förändringar. Därför bör sådana önskvärda förändringar kunna fastläggas på längre sikt genom överläggningar mellan löntagarorganisationerna. (S. 77-78)

Det är således de fackliga organisationerna som vid inbördes överläggningar skall komma överens om huruvida det finns några samhällsekonomiskt önskvärda motiv för relativlöneförändringar.

Förutom att förslaget ändrar innehållet i den politiska demokratin innebär det också en mycket långtgående centralisering av det ekonomiska livet. Allt som berör människors ekonomi skall lösas i institutionaliserade Rosenbads-överläggningar. Bara "samhällsekonomiskt önskvärda" förändringar i lönestrukturen skall godtas. T. o. m. löneglidningen skall centraliseras.

Det kräver också att den del av lönebildningen som nu ligger utanför dessa centrala beslut – lokala överensstämmelser och löneglidning – inte tillåts underminera överenskommelsen utan så långt som möjligt bringas in inom ramen för dessa. (S. 73-74)

Statlig inkomstpolitik har prövats i många länder vid flera olika tillfällen. Erfarenheterna är samstämmiga. Inkomstpolitik löser inte några av de grundläggande ekonomiska problemen som orsakar inflation och arbetslöshet. Den förhandlade inkomstpolitik som föreslås av den här nordiska arbetsgruppen, där bl. a. finansministern ingår, har inte heller förutsättningar att komma till rätta med några problem. Däremot skulle ett genomförande av dessa planer innebära en våldsam förändring av Sveriges ekonomiska och politiska system. Marknadsekomin ersätts med en permanent förhandlingsekonomi. Riksdagens beslut styrs av resultaten vid partssammansatta förhandlingar.

Avser finansministern verka för att de principer som presenterats i SAMAK-rapporten skall genomföras?

6 § Kammaren åtskildes kl. 12.02.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Gunborg Apelgren